

Pelkoon ei ole syytä, mutta varautua kannattaa – sähkön säästäminen on kaikkien etu

Energiakriisi puhutti tiistaina 22. marraskuuta Kouvolan pääkirjastossa. Keskusteluun osallistuneet saivat aimo annoksen tietoa ja yhdessä pohdittiin muun muassa sitä, miten yksittäisen kuntalaisen teot vaikuttavat tulevan talven sähkötilanteeseen.

Keskustelussa energiakriisiä mietittiin toisaalta hinnan nousun näkökulmasta ja toisaalta siitä, että sähköstä voi talvella tulla oikeasti pulaa.

Keskustelussa huomautettiin, että Venäjältä sähköä ei enää hankita ja kovalla pakkasella tuulivoimalatkin jäävät pelistä pois. Jos vielä Olkiluoto 3 viivästyy, ongelmia on tiedossa. Havainto aiheutti oivalluksia keskustelijoiden joukossa.

”Olen ajatellut, että hintojen nousu on tässä pääasia. Olen sanonut lapselleni, että säästetään sähköä, koska se on kallista. Nyt kun menen kotiin, selitän asian eri tavalla.”

Porrastusta työaikoihin ja suihkuun jo illalla

Keskustelussa tuotiin ilmi, että omaa sähkönkulutustaan kannattaakin tarkastella koko kansantalouden kannalta, ei pelkästään oman sähkölaskun takia. Jos kaikki käyttävät sähköä samaan aikaan, ongelmia voi tulla.

”Kansantaloudellisesti kannattaa käyttää ja ladata laitteita yöllä, kun kulutus on muuten pientä. Markkinatkin ohjaavat tähän suuntaan. Pörssisähkö on yöllä edullista.”

Toisaalta keskustelijat pohtivat sitä, uskaltaako sähkölaitteita panna yöksi päälle. Mitä jos laitteeseen tulee oikosulku ja vaarana on tulipalo?

Yksi ongelmallisista hetkistä on aamulla, kun suuri osa työikäisistä lähtee töihin. Keskustelussa ehdotettiin, että aamupuuron voi hellan sijasta lämmittää mikrossa tai suihkussa voi aamun sijaan käydä jo illalla.

Toisaalta pohdittiin, että myös työpaikoilla kannattaa asiaa miettiä: voisiko työaikoja porrastaa tai vaikuttaa asiaan etätöiden avulla? Myös taloyhtiöiden kannattaisi pohtia omia sähkönkulutus- ja lämmitysmenetelmiään. Keskustelussa tuotiin ilmi, että myös kaupunki on ryhtynyt toimiin: esimerkiksi kiinteistöjen ja uimahallien vesien lämpötilaa on laskettu.

Vaikka osa keskustelijoista mietti, voiko kuntalainen omilla keinoillaan todella vaikuttaa mahdollisiin sähkökatkoksiin Suomessa tai Euroopassa, oli päällimmäinen tunne se, että jokaisen kannattaa ainakin yrittää tehdä osansa ja osallistua sähkönsäästötalkoisiin.

Keskustelussa pohdittiin myös sitä, mitä yksittäinen ihminen ja toisaalta yhteiskunta voi tilanteelle tehdä, kun yhtiöt ”vetävät välistä” ja sähköpörssi ja päästökauppa nostavat hintaa tavallisille kuluttajille.

Äkillinen sähkökatko voi yllättää

Joku keskustelijoista kokee, että suomalaisia syyllistetään liikaakin. Tarvitseeko kahden tunnin mahdollisista sähkökatkosta oikeasti edes niin paljon huolestua? Esimerkiksi maalla asuneet ovat tottuneet siihen, että sähköt ovat välillä poikki.

Toisaalta mietittiin, että esimerkiksi työpaikoilla parin tunnin katko voi aiheuttaa ongelmia. Siksi siihen kannattaa varautua etukäteen käymällä läpi suunnitelmia sen varalle.

Äkillinen sähkökatko voi puolestaan aiheuttaa pelkoa ja jopa vaaratilanteita esimerkiksi uimahallissa. Etenkin lapset, jotka eivät ole kokeneet sähkökatkoa, saattavat pelästyä sitä. Keskustelijat pohtivatkin, että asiasta kannattaa puhua etukäteen myös lasten kanssa.

Osa keskustelijoista on myös jo varautunut sähkökatkoihin ja sähkön hinnan nousuun erilaisin tavoin, kuten rakentamalla kotiin varajärjestelmän, uusimalla kodinkoneet vähemmän kuluttaviin ja käyttämällä kodinkoneissa ajastimia, joiden avulla niitä voi käyttää vaikka yöaikaan.

Selviytymispakkaus hissiin

Keskustelijat jakoivat vinkkejä myös muista keinoista, joilla sähkökatkoihin voi varautua: esimerkiksi Ukrainassa hisseihin on jätetty äkillisten sähkökatkojen varalle selviytymispakkauksia, joissa on muun muassa vettä ja ensiaputarvikkeita.

Myös naapureiden kanssa kannattaa olla hyvissä väleissä etenkin kerrostalossa: jos pitkä sähkökatko uhkaa, naapureiden kannattaa pakkautua yhteen makuuhuoneeseen, sillä ihminen tuottaa lämpöä. Muitakin keinoja on:

”Ruotsalaisessa dokumentissa suositeltiin pystyttämään teltaa olohuoneeseen, jos sähköt katkeaa.”

Keskustelun tunnelmat vaihtelivat uhkakuvista luottamukseen, että kaikesta selvitään. Varautuminen kuitenkin kannattaa.

”Pelko on lamauttava tunne. Ei siis kannata pelätä, mutta ei myöskään olla liian luottavainen.”

Energiakeskustelu oli osa kirjastojen Minun kuntani -demokratiahanketta, jonka tavoitteena on lisätä kuntalaisten luottamusta lähihallintoon ja edistää vuorovaikutusta ihmisten kesken.

Hankkeessa on mukana Kouvolan, Lahden, Heinolan, Orimattilan, Imatran ja Lappeenrannan kaupunginkirjastot, Iitin kunnankirjasto ja Cultura-säätiö.

Erätauko-keskusteluihin pyritään saamaan mukaan etenkin sellaisia kuntalaisia, jotka eivät yleensä osallistu yhteiskunnalliseen keskusteluun. Samaan piiriin kutsutaan mukaan myös kaupungin viranhaltijoita ja päättäjiä sekä median edustajia.

Dialogin tarkoituksena ei ole ratkaista ongelmia tai tehdä päätöksiä, vaan lisätä ymmärrystä sekä kuulla erilaisia kokemuksia ja näkökulmia tasavertaisessa ja luottamuksellisessa ilmapiirissä.

Kouvolan kaupunginkirjaston ensimmäinen keskustelu järjestettiin 22. marraskuuta. Mukana oli yhteensä kahdeksan keskustelijaa.

Dialogiin osallistuneet keskustelijat olivat tyytyväisiä keskusteluun, se koettiin opettavaisena ja miellyttävänä. Keskustelijat toivoivatkin, että useampi kuntalainen innostuisi mukaan.